

Oddagrein gav afturljóð

Oddagrein

Oddagreinin í Sosialinum leygardagin gav afturljóð. Løgmaður ásannar, at nú má ein raðfesting gerast fyrri tær mongu ilögurnar, sum landsstýrið annaðhvørt hevur í um-búna at gera, ella sum landsstýrið partvíst er farið undir.

Somuleiðis krevur landsstýrismaðurin í fíggingarmálum, at ein raðfesting verður gjørd. Og hetta er tvingandi neyðugt, um vit ikki skulu enda í somu støðu sum í áttatiárunum, tá bæði tær privatu og tær almennu ilögurnar vóru alt ov stórar, um vit samanbera við tjóðarúrtøku okkara.

Tann einfaldi lærusetningurin hjá búskaparfrøðinginum, Keynes, var, at í tíðum við góðum konjunkturum kundi tað almenna halda aftur, tí tað gjørdi privata fyrirkssmið ilögur. Øvugt skuldi tað almenna fremja útbyggingar, tá konjunkturirnir vóru lágir fyrri á tann hátt at halda virkseminum uppi.

Hetta er jú sára einfalt. Tað almenna skuldi jú havt orku at gjørt ilögur fyrst í nitiárunum, tá meginparturin av privata vinnulivinum lá í andaleypi. Men tað almenna hevði partvíst brúkt alla sína orku í áttatiárunum til ótdaldr - bæði lands og kommunalar - ilögur, og noyðdist í nitiárunum at brúka orkuna til at standa ímóti við og at rinda veðhald. At henda støðan so aftur kemst av vantandi tilrættalegging, eini landplanlegging, sum raðfestir bæði kommunalar og landsætlanir, er ein annar spurningur, sum er reistur á hesum stað í meiri enn 20 ár, men sum skal liggja á hesum sinni.

Umframt at ásanna, at ein raðfesting fyrri ilögur vantar, ásannar løgmaður eisini, at fíggarlógin er hækkað í milliónatali, síðani «sjálvstýrislandsstýrið» tók við. Tað er, sum danskt dagblað hevur víst á, í and-søgn til endamálið at taka fullveldi um eini tvey ár.

Á hesum stað er somuleiðis víst á ferð eftir ferð, at neyðugt er at skapa ein sjálvberandi búskap, aðrenn Føroyar verða proklameraðar at vera eitt fullveldi. Um hetta fer politiska slagði at standa: Skulu vit hava fullveldi og eina skiftistíð, ella skulu vit gera avtalu um eina tillagingartíð, og tá hon er liðug taka fullveldi, sjálvstýri ella hvat barnið fer at eita. Í øllum førum er greitt, at nógvir samfelagstættir - t.d. sjúkrahúsverkið og pensjónsøkið - eru ikki væl fyrri hvat viðvikur pening til rakstur. Harafturat vita vit, at verða bara eyka-játtanirnar framskrivaðar, hækka fíggarlógin meiri enn hundrað milliónir krónur. Og tað ber føroyska samfelagið neyvan, tí vinnuligu inntøkurnar eru burt út ov smáar.

Sosialurin

Viðmerking:

Loftmiðlalógin og Mannarætturin

Hin 20. februar 1998 kom Løgtingslóg um kringvarp v. m. í gildi í Føroyum. Tað mest forkunnuga við lógini var, at einkarrætturin hjá Útvarpi Føroya og SVF til at senda útvarp og sjónvarp varð tikin av.

Einkarrættur og Mannarættur

Í øðrum londum, sum Føroyar vanliga verða sammettar við, er longu langt síðani, at hesin einkarrætturin var tikin av. At einkarrætturin varð avtikin er eisini í fullum samsvari við bæði Mannarættindaryr-lýsingina hjá ST og Europ-eiska Mannarættindarsátt-málan. Í hesum báðum skjolum er rættur hins einstaka til frít at siga tað hann vil, á tann hátt, og ígjøgnum tann miðil hann hevur hug til, greitt staðfestur. Støðan fram til 20.02.98, tá ÚF og SVF høvdu einkarrætt á loftmiðlaðinum í Føroy-um, hevur sostatt verið í stríði við altjóða manna-rættin. Tí átti tað at verið gleðiligt, at nýggj lóggáva er komin á økinum.

Munur á loftmiðlum og øðrum fjølmiðlum

Men hvi yvirhøvur hava nakra serstaka lóggávu fyrri loftmiðlaðini? Hetta kann tykjast margháttigt, tá eingin líkandi lóggáva er fyrri aðrar fjølmiðlar so sum dag-bløð, vikubløð og bókur. Orsøkin er, at ein avgerandi munur er í millum skrivaðu fjølmiðlarnar og loftmiðlarnar. Munurin er, at meðan einki tekniligt mark er fyrri, hvussu nógvi bløð ella bókur kunnu koma út um somu tíð, so er eitt tekniligt mark

fyrri hvussu nógvir loftmið-lar kunnu senda samstundis til sama økið. Hetta kemst av, at talið av sendirásum er avmarkað.

Tekniligt stýring er neyðug

Til tess at tryggja, at loft-miðlarnir ikki orkymla sendingarnar, hvør hjá øðr-um, kann tí vera neyðugt við eini ávisari stýring. Til tess, at fremja hesa stýring, er neyðugt at onkur mynd-ugleiki hevur lógarheimild. Tí er neyðugt við serstakari lóggávu á loftmiðlaðinum.

Lógin er ikki um tøkni

Tað lagna er, at Løgtingslóg nr. 22 frá 20.02.98 um kringvarp v. m. als ikki snýr seg um stýring á tí tekniliga økinum, herundir tillutan av sendirásum. Í §29, stk. 4 í lógini stendur: "Loyvishav-arin skal sjálvur útvega sær frekvenslovi frá avvarð-andi myndugleika." Tillutan av frekvensi (t. e. tað, sum eg havi nevnt sendirás), er eitt avgreiðslumál, sum liggur í hondnum hjá fjar-skiftisfyrstingini.

...men um innihald

Harafurtimóti tykist Løg-tingslóg nr. 22 frá 20.02.98 um kringvarp v. m. at vera gjørd til tess at veita al-mennu myndugleikunum heimild til at stýra á tí inni-haldsliga økinum, t. e. spurningum um hvat tilfar kann vera sent og ikki. Lóg-in fyriskrivur, at útbreiðsla av kringvarpssendingum einans kann fremjast við loyvi frá "loftmiðlanevnd-ini". Hendan nevnd verður sett av landsstýrismanni-num í loftmiðlamálum, og

telur 3 limir. Loftmiðla-nevndin kann veita fólk, sum søkja um hetta, eitt sendiloyvi.

Hvat er eitt sendiloyvi?

Í lógini stendur einki itøki-ligt um nær sendiloyvi kann gevast, ella hvat eitt sendi-loyvi inniber. Men í §29 stk. 2 stendur, at sendiloyvi "kann takast aftur um so er, at treytirnar í loyvinum ikki vera hildnar." Millum tær treytir, sum vera nevndar í lógini, er, at loyvishavarin sjálvur framleiðir sending-arnar ella keypir tær frá før-oykskum framleiðara. Ein onnur treyt er, at loftmiðla-nevndin skal hava útskrift av sendiskránni einaferð um mánaðin.

Sum treyt fyrri yvirhøvur at fáa loyvi er ásett, at um-søkjarin, yvirfyri loftmiðla-nevndini, lýsir ætlaða pro-grammvirksemi, umframt at umsóknir skulu innihalda frágreiðing um ognarviður-skifti, leiðslu, fígging og enntá eina lýsing av sendi-og framleiðsluútgjöldum. Herumframt verður heimila landsstýrismanninum í loft-miðlamálum at áseta nærri reglur um treytir fyrri sendi-loyvum.

Til samanberingar kann nevast, at ein og hvør kann fara undir blaðutgávu uttan at spyrja nakran eftir.

Hetta er fram-søgnafrælsi

Grein 19 í Mannarættind-aryrlysingini hjá ST lýðar soleiðis: "Øll skulu vera fræls at hava sínar áskoð-anir og at bera tær fram utt-an forðan, og at søkja sær og breiða út vitan og hugs-anir ígjøgnum hvønn boð-

Jóannes N. Dalsgaard

miðil, sum vera skal, og ó-heft av landamarki."

Í grein 10 í Europeiska Mannarættindarsáttmálan-um stendur m.a. soleiðis: "Øll hava rætt til framsøg-nafrælsi. Hesin rættur fevnir um áskoðanafrælsi og frælsi til at breiða út og taka ímóti boðum ella hugs-a-num, uttan upplegging frá almennum myndugleika og uttan fyrilit fyrri landamørk-um."

Lógin brýtur altjóða manna-rættindi

Tað ber til at staðfesta, at eitt sendiloyvi frá loftmiðla-nevndini er eitt loyvi til, við ávisari sendiútgjöld at senda eitt ávist slag av til-fari, framleitt av ávisum (føroyskum) framleiðarum, við ávisari framleiðsluútgjöld. Eisini ber til at stað-festa, at landsstýrið hevur heimild til at taka sendi-loyvi aftur um nevnd ávis-ingar ikki vera fylgdar.

Um samanborið verður við omanfyri nevndu manna-rættindargreinar um fram-søgnafrælsi sæst tófliga og greitt, at kravið um, og treytirnar fyrri at fáa, sendi-loyvi eru sólarklár brot á altjóða manna-rættindini.

Løgmaður birtir vón um bata

Eftir stendur, at lóggávan fyrri loftmiðlar í Føroyum framvegis stríðir ímóti al-tjóða manna-rættindum, og sum tí er fullkomiliga ó-hóskandi í einum demokrat-iskum samfelagi. Tað má tí vera at vóna, at henda lóg-in verður millum teirra, sum sambært Løgmanróðuni, skulu dagførast í verandi tingsetu.

Hoyvík 03.08.1999
Jóanes N. Dalsgaard

